

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 25/10

Λουξεμβούργο, 9 Μαρτίου 2010

Αποφάσεις στην υπόθεση C-378/08 και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-379/08 και C-380/08

Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA, Polimeri Europa SpA και Syndial SpA
κατά Ministero dello Sviluppo economico κ.λπ. και ENI SpA κατά Ministero
Ambiente e Tutela del Territorio e del Mare κ.λπ.

Οι φορείς εκμετάλλευσης που έχουν εγκαταστάσεις κοντά σε μολυσμένη ζώνη είναι δυνατό να θεωρούνται υπεύθυνοι για τη ρύπανση

Επιπλέον, οι εθνικές αρχές μπορούν να εξαρτούν το δικαίωμα των φορέων εκμετάλλευσης στη χρήση των εδαφικών τους εκτάσεων από τον όρο εκτέλεσης των αναγκών εργασιών περιβαλλοντικής αποκατάστασης

Η οδηγία περί περιβαλλοντικής ευθύνης¹ ορίζει, όσον αφορά ορισμένες απαριθμούμενες στο παράρτημα II αυτής δραστηριότητες, ότι ο φορέας εκμετάλλευσης η δραστηριότητα του οποίου προκάλεσε περιβαλλοντική ζημία ή άμεσο κίνδυνο ανάλογης ζημίας θεωρείται υπεύθυνος. Ως εκ τούτου, οφείλει να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα αποκατάστασης και να φέρει τη σχετική οικονομική επιβάρυνση.

Ο όρμος της Augusta, ο οποίος βρίσκεται στην περιοχή Priolo Gargallo (Σικελία), χαρακτηρίζεται από επαναλαμβανόμενα φαινόμενα περιβαλλοντικής ρύπανσης, τα οποία ανάγονται στη δεκαετία του '60, όταν η περιοχή Augusta-Priolo-Melilli αποτέλεσε πετρελαϊκό σταθμό. Έκτοτε, πλείονες επιχειρήσεις, δραστηριοποιούμενες στον τομέα των υδρογονανθράκων και των πετροχημικών, έχουν εγκατασταθεί και λειτουργήσει διαδοχικά στην περιοχή αυτή.

Με διαδοχικές αποφάσεις, οι ιταλικές διοικητικές αρχές επέβαλαν στις παρόχθιες του όρμου της Augusta επιχειρήσεις υποχρεώσεις αποκατάστασης της διαπιστωθείσας ρύπανσης στην περιοχή Priolo, που έχει χαρακτηριστεί «τοποθεσία εθνικού ενδιαφέροντος προς εξυγίανση».

Οι επιχειρήσεις Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA, Polimeri Europa SpA, Syndial SpA, καθώς και η ENI SpA, υπέβαλαν προσφυγές κατ' αυτών των διοικητικών αποφάσεων ενώπιον των ιταλικών δικαστηρίων. Το Tribunale amministrativo regionale della Sicilia (διοικητικό πρωτοδικείο της περιφέρειας της Σικελίας, Ιταλία), το οποίο καλείται να αποφανθεί επί των υποθέσεων αυτών, υπέβαλε στο Δικαστήριο πλείστα ερωτήματα ως προς την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Υπόθεση C-378/08

Το ιταλικό δικαστήριο ερωτά, ειδικότερα, αν η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» απαγορεύει εθνική ρύθμιση παρέχουσα τη δυνατότητα στην αρμόδια αρχή να επιβάλλει σε φορείς εκμετάλλευσης, λόγω της εγγύτητας των εγκαταστάσεών τους με μολυσμένη ζώνη, μέτρα αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημίας, μην έχοντας προηγουμένως διεξάγει έρευνα σχετικά με την πηγή της ρύπανσης ή διαπιστώσει πταίσμα των φορέων εκμετάλλευσης ή αιτιώδη συνάφεια μεταξύ αυτών και της διαπιστωθείσας ρύπανσης.

Με τη σημερινή του απόφαση, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι η οδηγία περί περιβαλλοντικής ευθύνης δεν απαγορεύει εθνική ρύθμιση παρέχουσα τη δυνατότητα στην αρμόδια αρχή να τεκμαίρει την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ φορέων εκμετάλλευσης και διαπιστωθείσας ρύπανσης, λόγω ακριβώς της εγγύτητας των εγκαταστάσεών τους με τη μολυσμένη ζώνη.

¹ Οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (ΕΕ L 143, σ. 56).

Σύμφωνα, όμως, με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», προκειμένου να τεκμαρθεί τέτοιου είδους αιτιώδης συνάφεια, η αρμόδια αρχή πρέπει να διαθέτει ευλογοφανείς ενδείξεις ικανές να στηρίζουν την υπόθεσή της, όπως είναι η εγγύτητα της εγκατάστασης του φορέα εκμετάλλευσης με τη διαπιστωθείσα ρύπανση και η αντιστοιχία μεταξύ των ρυπογόνων ουσιών και των συστατικών που χρησιμοποιεί ο φορέας εκμετάλλευσης στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του.

Επίσης, η αρμόδια αρχή δεν οφείλει να αποδείξει πταίσμα των φορέων εκμετάλλευσης οι δραστηριότητες των οποίων φέρονται ως ευθυνόμενες για την προκληθείσα στο περιβάλλον ζημία. Αντιθέτως, απόκειται στην αρχή αυτή να διεξαγάγει προηγούμενη έρευνα για τον εντοπισμό της πηγής της διαπιστωθείσας ζημίας, διαθέτοντας ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς τις διαδικασίες, τα μέσα που πρέπει να χρησιμοποιηθούν και τη διάρκεια της έρευνας αυτής.

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-379/08 και C-380/08

Το ιταλικό δικαστήριο ερωτά αν η οδηγία περί περιβαλλοντικής ευθύνης επιτρέπει ουσιώδη τροποποίηση μέτρων αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημίας τα οποία έχουν ήδη εκτελεσθεί ή έχουν αρχίσει να εκτελούνται. Περαιτέρω, το δικαστήριο αυτό ερωτά αν η οδηγία απαγορεύει εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά το δικαίωμα των φορέων εκμετάλλευσης στη χρήση των εδαφικών τους εκτάσεων από τον όρο εκτέλεσης των επιβαλλόμενων εργασιών.

Με τη σημερινή του απόφαση, το Δικαστήριο αποφαινεται ότι η αρμόδια αρχή έχει τη δυνατότητα να τροποποιεί ουσιωδώς τα μέτρα αποκατάστασης περιβαλλοντικής ζημίας τα οποία αποφασίσθηκαν κατόπιν διαδικασίας ανταλλαγής απόψεων με τους ενδιαφερόμενους φορείς εκμετάλλευσης και τα οποία έχουν ήδη εκτελεσθεί ή έχουν αρχίσει να εκτελούνται. Πάντως, προκειμένου να ληφθεί μία τέτοια απόφαση, η αρχή αυτή:

φέρει την υποχρέωση ακροάσεως των φορέων εκμετάλλευσης, εκτός αν ο επείγων χαρακτήρας της περιβαλλοντικής κατάστασης απαιτεί άμεση δράση της αρμόδιας αρχής·

οφείλει, ιδίως, να καλεί τα πρόσωπα στις εδαφικές εκτάσεις των οποίων θα πρέπει να εκτελεσθούν αυτά τα μέτρα να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους, τις οποίες λαμβάνει υπόψη, και

οφείλει να περιλαμβάνει στην απόφασή της την αιτιολογία για την επιλογή της, όπως επίσης, εφόσον παρίσταται αναγκαίο, τους λόγους για τους οποίους δεν έγινε ή δεν ήταν δυνατό να γίνει εμπεριστατωμένη εξέταση, όπως, για παράδειγμα, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα της περιβαλλοντικής καταστάσεως.

Επίσης, το Δικαστήριο κρίνει ότι η οδηγία περί περιβαλλοντικής ευθύνης δεν απαγορεύει εθνική ρύθμιση παρέχουσα τη δυνατότητα στην αρμόδια αρχή να εξαρτά την άσκηση του δικαιώματος των φορέων εκμετάλλευσης στη χρήση των εδαφικών τους εκτάσεων από τον όρο εκτέλεσης των απαιτούμενων εργασιών περιβαλλοντικής αποκατάστασης, έστω και αν τα σχετικά μέτρα δεν αφορούν τις εν λόγω εκτάσεις διότι έχουν ήδη «εξυγιανθεί» ή ουδέποτε έχουν μολυνθεί. Πάντως, ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να δικαιολογείται από τον σκοπό της αποφυγής της χειροτέρευσης της περιβαλλοντικής κατάστασης ή, κατ' εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης, από τον σκοπό της πρόληψης εμφάνισης ή επανεμφάνισης άλλων περιβαλλοντικών ζημιών στις εδαφικές εκτάσεις των φορέων εκμετάλλευσης οι οποίες εκτείνονται καθ' όλο το μήκος του αιγιαλού που αποτελεί το αντικείμενο των μέτρων αποκατάστασης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των αποφάσεων C–378/08 και C–379/08 και C–380/08 είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής τους.

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Εικόνες από τις συνεδριάσεις διατίθενται από το EBS “Europe by Satellite” ☎ (+32) 2 2964106